

STOWARZYSZENIE

ESWIP

ORGANIZACJA
POŻYTKU PUBLICZNEGO

ISSN 1427-5856

pozarządowiec

pismo społeczników Warmii i Mazur

Kwiecień nr 2
(191) 2023

MEDIA OKIEM MŁODYCH

/s. 6

**DZIAŁAJA
NA RZECZ
ELBLĄGA**
/s. 12

**WÓJTOWO,
WIĘŚ
Z CHARAKTEREM**
/s. 18

**WSPÓLNYM
GŁOSEM
W SZKOŁACH**
/s. 30

PISMO INFORMACYJNE
ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH
WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-
MAZURSKIEGO

Wydawca:

Stowarzyszenie ESWIP

82-300 Elbląg,

ul. Związku Jaszczurczego 17

tel. 55 236 27 16, 55 235 33 88

e-mail: redakcja@eswip.pl

Redaktor naczelny

Arkadiusz Jachimowicz

Redaktor wydania

Sylwia Warzechowska

Projekt okładki

Kuba Qbi Strumiński

Korekta

Aleksandra Mianowska

Skład i łamanie

Rafał Narnicki

Internetowe wydanie pisma
dostępne na

www.pozarzadowiec.eswip.pl

Materiałów niezamówionych
redakcja nie zwraca.

Zastrzegamy sobie prawo skracania
tekstów i zmiany tytułów.

Autorzy tekstów prezentują swoje
własne opinie.

Za treść ogłoszeń redakcja nie
odpowiada.

Publikacja bezpłatna

Na okładce: Kamila Gielo, uczestniczka
warsztatów medialnych w projekcie
„Wspólnie możemy więcej”
Fot. Kuba Qbi Strumiński

Spis treści

Nic o nas bez nas, czyli partycypacja obywatelska

Arkadiusz Jachimowicz 3

O partycypacji po elbląsku

Sylwia Warzechowska 5

Media okiem młodych

Kamila Gielo 6

Wspólnie dla seniorów

Aleksandra Mianowska 8

Szkoła Partycypacji Społecznej

Sylwia Warzechowska 10

Nie tylko mural i planszówki

Sylwia Warzechowska 11

Działają na rzecz Elbląga

Karolina Król 12

Ten wspólny głos ma duże znaczenie

Karolina Król 14

Światowid dostępny dla każdego

Julia Piechowiak, Kamil Czyżak 16

Przy nitce – do celu

Mateusz Mazuryk 17

Więź z charakterem

Karolina Król 18

"Zgredek" daje dobry przykład

Natasza Jatożyńska, Aleksandra Mianowska 20

Aktywnie w powiecie ostródzkim

Sylwia Warzechowska 22

Impuls do działania

..... 23

Wspólnym głosem w szkołach

Nikola Przybysz 24

Formy i narzędzia demokracji bezpośredniej

..... 26

Nowatorskie rozwiązania urzędu

Karolina Król 27

Elbląski program współpracy

Paulina Stapurewicz 28

O współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi

Łukasz Broniszewski 30

Naszą pasją
jest rozwój
społeczny

 STOWARZYSZENIE
ESWIP | ORGANIZACJA
POZYTKU PUBLICZNEGO

Wydanie powstało w ramach projektu „Wspólnie możemy więcej”

Projekt "Wspólnie możemy więcej" finansowany jest przez Islandię, Lichtenstein i Norwegię z Funduszy EOG w ramach Programu Aktywni Obywatele – Fundusz Regionalny

Nic o nas bez nas, czyli partycypacja obywatelska

Podczas niedawnego posiedzenia zespołu ds. organizacji pozarządowych przy wojewodzie warmińsko-mazurskim mówiliśmy o rocznym programie współpracy urzędu z organizacjami pozarządowymi. To wtedy powiedziałem, że (staropolska!) zasada „nic o nas bez nas” jest ciągle aktualna i że chcemy jako organizacje współtworzyć ten program, czyli partycypować w jego opracowaniu. Dla dobra obydwu stron.

Arkadiusz Jachimowicz

Bo partycypacja to budowanie dobra wspólnego. To wkład nas wszystkich (a przynajmniej aktywniejszej części) w kreowanie rzeczywistości, w której przyszło nam żyć.

Partycypacja obywatelska

Zarządzanie wspólnotą lokalną z zastosowaniem metod partycypacyjnych pozwala na uzyskanie większej społecznej akceptacji dla decyzji rządzących oraz zmniejsza biurokrację, zmniejsza dystans obywateli od władz („my-oni”), powoduje lepszą realizację programów i strategii, wprowadza elementy kontroli społecznej.

A jak najczęściej bywa? - My zostaliśmy wybrani przez mieszkańców do rządzenia i my będziemy o wszystkim decydować, nie pytając nikogo o zdanie. Jeżeli mieszkańcom nie będzie się to podobało, to za cztery lata nas nie wybiorą. To często postawa rządzących.

Na szczęście takie rozumowanie powoli dobiega końca. Demokracja przedstawicielska zmienia się stopniowo w demokrację partycypacyjną (deliberatywną), gdzie istotny jest nieustanny dialog z mieszkańcami i tworzonymi przez nich organizacjami społecznymi. Oznacza to, że przy nieumniejszeniu roli wybranych władz, równie ważna jest wola mieszkańców, wyrażona nie tylko poprzez głosowanie co cztery lata, ale codzienne współzarządzanie miastem. W jaki sposób?

Trzy poziomy

Zazwyczaj określa się trzy poziomy partycypacji. Pierwszy poziom to informacja, czyli przekazywanie mieszkańcom informacji o sprawach ich

Fot. Kuba Qbi Strumiński

dotyczących. Nie tylko w sposób bierny (zawieszenie w gablocie czy zamieszczenie w Biuletynie Informacji Publicznej), lecz proaktywny - dostarczanie mieszkańcom w skuteczny sposób czytelnej dla odbiorcy, aktualnej informacji.

Drugi poziom to konsultacje społeczne, czyli zasięganie opinii obywateli w sprawach ich dotyczących. Jest to proces, który powinien być zaplanowany w czasie. Rozpoczyna się przekazaniem skutecznej, czytelnej informacji na temat konsultowanego zagadnienia, a kończy zebraniem - z zastosowaniem wielu metod - odpowiedzi od jak najszerszej i kompetentnej grupy osób. Należy podkreślić, że ostateczna decyzja należy do władz. Trzeci poziom to współdecydowanie. Oznacza to zapraszanie mieszkańców i reprezentujących ich organizacji pozarządowych do wzajemnego określania problemów i potrzeb społecznych, a także

szans rozwojowych wspólnoty lokalnej, solidarnego określania sposobów ich rozwiązywania oraz podejmowania wspólnych działań wdrażających te możliwości. Tu główną zasadą jest partnerstwo, poszanowanie dobra społecznego, dialog, wspólne dochodzenie do rozwiązań lub nawet delegowanie mieszkańcom części decyzyjności przez władze (m.in. tworzenie budżetu partycypacyjnego). Metodą pracy są partnerstwa, ciała dialogu, zespoły, grupy robocze itp.

Partycypować znaczy uczestniczyć

Ważną rolę pełnią organizacje pozarządowe skupiające najbardziej aktywne osoby ze społeczności lokalnych. To one bardzo często artykułują potrzeby i aspiracje mieszkańców, zabiegają o dobre rozwiązania organizacyjne i prawne, współtworzą polityki publiczne, reprezentują interesy osób w trudnej sytuacji (np. bezdomnych), a w końcu patrzą na ręce władzom. Jaka jest ich rola w partycypacji?

Skupię się na Radach Działalności Pożytku Pub-

licznego (RDPP). Są to zespoły wspólne - złożone z samorządowców, urzędników i organizacji - powoływane zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego, zatem mają ustawową moc. Mogą (i powinny) działać na poziomie każdej gminy, powiatu i województwa. Jest ich jednak ciągle bardzo mało, a mają niesamowicie ważną rolę w tej najwyższej formie partycypacji - współdecydowaniu. Sam jestem członkiem rady elbląskiej oraz rady wojewódzkiej i wiem, że dobrze działające organy mogą wiele „załatwić”. Dobrze działające, czyli spotykające się regularnie, mające plan pracy, podejmujące istotne sprawy dotyczące organizacji i pożytku publicznego. Na spotkaniach obecni są decydenci (radni, dyrektorzy, burmistrzowie czy wójtowie), można zapoznawać się z informacjami „ze źródła”, przedstawiać swoje argumenty, wypracowywać rozwiązania. To jest moc, to jest partycypacja.

Apeluję - twórzmy Rady Działalności Pożytku Publicznego w każdym samorządzie, pracujmy w nich solidnie dla dobra wspólnego. Nasze dzieci i wnuki będą nam wdzięczne.

SIEDEM ZASAD KONSULTACJI SPOŁECZNYCH:

1. DOBRA WIARA

Konsultacje prowadzone są w duchu dialogu obywatelskiego. Strony słuchają się nawzajem, wykazując wolę zrozumienia odmiennych racji.

2. POWSZECHNOŚĆ

Każdy zainteresowany tematem powinien móc dowiedzieć się o konsultacjach i wyrazić w nich swój pogląd.

3. PRZEJRZYSTOŚĆ

Informacje o celu, regułach, przebiegu i wyniku konsultacji muszą być powszechnie dostępne. Jasne musi być, kto reprezentuje jaki pogląd.

4. RESPANSYWNOŚĆ

Każdemu, kto zgłosi opinię, należy się merytoryczna odpowiedź w rozsądnym terminie (co nie wyklucza odpowiedzi zbiorczych).

5. KOORDYNACJA

Konsultacje powinny mieć gospodarza odpowiedzialnego za ich prowadzenie tak politycznie, jak organizacyjnie. Powinny one być odpowiednio umocowane w strukturze administracji.

6. PRZEWIDYWALNOŚĆ

Konsultacje powinny być prowadzone od początku procesu legislacyjnego w sposób zaplanowany i w oparciu o czytelne, znane zainteresowanym reguły.

7. POSZANOWANIE INTERESU OGÓLNEGO

Choć poszczególni uczestnicy konsultacji mają prawo przedstawiać swój partykularny interes, to ostateczne decyzje podejmowane w wyniku przeprowadzonych konsultacji powinny reprezentować interes publiczny i dobro ogólne.

O partycypacji po elbląsku

Współpraca, współdecydowanie i angażowanie się w proces decyzji na szczeblu lokalnym - tak najprościej można opisać działania w ramach projektu „Wspólnie możemy więcej”, który Stowarzyszenie ESWIP realizuje od 31 grudnia 2021 r. Wszystko po to, by zwiększyć zaangażowanie mieszkańców Elbląga w lokalne działania związane z partycypacją obywatelską.

Sylwia Warzechowska

Jak skutecznie docierać do elblążan? Najlepiej działać wielotorowo i praktycznie. Tak właśnie dzieje się w projekcie „Wspólnie możemy więcej”, ponadto nie ma tutaj żadnych ograniczeń wiekowych. Każdy chętny może wziąć udział w kawiarenkach obywatelskich czy spotkaniach konsultacyjnych.

- Tematy kawiarenek podpowiadają nam mieszkańcy Elbląga - mówi Arkadiusz Jachimowicz, prezes Stowarzyszenia ESWIP. - Natomiast spotkania konsultacyjne dotyczą bieżących spraw i potrzeb wynikających przy tworzeniu miejskich dokumentów i programów.

Osoby chcące zwiększyć swoją wiedzę i umiejętności z zakresu partycypacji obywatelskiej i narzędzi demokratycznych mogły wziąć udział w Szkole Partycypacji Społecznej lub warsztatach medialnych.

- Każde z powyższych działań obejmowało cykl spotkań dla 12 osób. Efektem warsztatów medial-

nych jest m.in. „Pozarządowiec”, który Państwo właśnie czytają - mówi Adrian Płaczyński, koordynator projektu. - Bardzo cieszy nas fakt, że w to działanie zaangażowało się dużo młodych osób, które dopiero uczą się czym jest partycypacja.

Warto wspomnieć także o zajęciach edukacyjnych w elbląskich szkołach średnich i podstawowych. Przedstawiciele ESWIP w formie warsztatów i pogadanek pokazali młodzieży, że partycypacja w szkołach dzieje się już od podstawówki.

- Założeniem projektu były także praktyczne działania wśród elblążan, którzy wspólnie mogli wpłynąć na swoje najbliższe otoczenie. Granty na inicjatywy lokalne pokazały, że mieszkańcy mają głowy pełne pomysłów na rozwiązywanie problemów i zaspokajanie potrzeb swojego otoczenia. Powstały ciekawe projekty, które poprzedziły wspólne decyzje, a ich realizacja pokazuje, że elblążanie świetnie potrafią się organizować i działać w imię wspólnej sprawy - dodaje Adrian Płaczyński.

Media okiem młodych

Media towarzyszą nam na co dzień w różnorodnej formie. W dzisiejszych czasach stanowią już w zasadzie nieodłączną część naszego życia, a mimo to wciąż niewiele o nich wiemy. Głównym tej wiedzy z pomocą przyszło Stowarzyszenie ESWIP oferując cykl warsztatów medialnych w ramach projektu „Wspólnie możemy więcej”.

Kamila Gielo

“Dla każdego coś dobrego” to obietnica niewątpliwie trudna do zrealizowania. Zwłaszcza kiedy czas realizacji warsztatów jest ograniczony, a audytorium jest zróżnicowane nie tylko wiekowo, ale również pod względem zainteresowań. Organizatorzy wyszli naprzeciw oczekiwaniom uczestników i udało im się uczciwie rozdzielić dostępny czas na szeroką gamę tematów, m.in.:

- Tworzenie podcastów
- Obsługę kamery i realizacja wideo
- Występowanie przed kamerą (udzielanie i prowadzenie wywiadów, poznanie pracy dziennikarza od kuchni)
- Montaż filmowy (nauka obsługi programów: YouCut, HitFilm Express czy DaVinci Resolve)
- Media społecznościowe (najpopularniejsze: Facebook, TikTok, Instagram)

- Pisanie artykułów prasowych
- Fotografię

Zajęcia odbywały się dwa razy w miesiącu w godzinach popołudniowych. Na każdym ze spotkań realizowano inny blok tematyczny, co eliminowało monotonię i nudę, a uczestnicy za każdym razem przybywali na warsztaty ze świeżą energią. Prowadzący do każdego z nich podchodzili indywidualnie, z cierpliwością i serdecznością, dzięki czemu w grupie szybko zapanowała rodzinna atmosfera, a zainteresowanym było dużo łatwiej przełamywać strach przed nieznanym i coraz pewniej poruszać się w - tak przecież złożonym - temacie mediów. Zadania, które otrzymywali uczestnicy, nie przewidywały istnienia pojęcia “złego pomysłu”. To bardzo stymulująco wpływało na kreatywność grupy, która nieustannie zaskakiwała czymś nowym. Zainteresowani często tworzyli swoje projekty w zespołach, dzięki czemu uczyli się współpracy i komu-

Wspólnie możemy więcej

nikacji, a przy tym bliżej poznawali siebie nawzajem. W ten sposób w ciągu tych kilku miesięcy powstała cała gama prac: filmów, zdjęć, podcastów, tekstów, które w miarę mijającego czasu oraz rozwijanych umiejętności zyskiwały na pomysłowości i jakości, do czego w dużej mierze przyczyniła się konstruktywna krytyka i pozytywny feedback, zarówno ze strony prowadzących, jak i całej grupy. Zdobytą podczas warsztatów wiedzę i umiejętności świeżo upieczeni entuzjaści mediów będą mogli wykorzystać w życiu codziennym, a także w karierze zawodowej, np. poprzez budowanie swojej marki w internecie. Pierwszym (miejmy nadzieję, że pierwszym z wielu) owocem tej ciężkiej, kilkumiesięcznej pracy jest obecne wydanie "Pozarządowca", tworzone przez nas - uczestników warsztatów. Nie zabraknie tam informacji dotyczących partycypacji, dobrych praktyk i działań projektowych. Teraz wiemy, jak mówić i pisać, co pozwala nam przygotowywać informacje i treści w prosty, zrozumiały sposób poparty przykładami.

To był dobrze spędzony czas i choć fakt, że ta przygoda się kończy, bez wątpienia smuci, cieszymy się z tego, jak wiele się nauczyliśmy. Jesteśmy wdzięczni za masę pozytywnych wspomnień i znajomości, jakie podczas spotkań udało nam się zawrzeć.

Warsztaty medialne prowadzili m.in. elbląscy dziennikarze oraz Kuba Qbi Strumiński

Fot. Karolina Król

Wspólnie dla seniorów

Przedstawiciele elbląskich instytucji i organizacji pozarządowych systematycznie spotykają się, aby rozmawiać o elbląskim programie na rzecz osób starszych. Za nimi analiza SWOT i ewaluacja „starego” programu, przed nimi konsultacje m.in. metodą Word Cafe.

Aleksandra Mianowska

Osoby starsze na co dzień muszą sobie radzić z wieloma problemami. W tym celu zorganizowano cykl spotkań, podczas których ma zostać opracowany nowy program dla seniorów. Proces ten jest współrealizowany z samorządem w ramach projektu „Wspólnie możemy więcej” finansowanego przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię z Funduszy EOG w ramach Programu Aktywni Obywatele – Fundusz Regionalny.

Skąd wiedzieć czego potrzebują mieszkańcy? Trzeba ich zapytać. Zaplanowano spotkanie z elblążanami, a także przeprowadzenie ankiety, zarówno w wersji elektronicznej, jak i papierowej, w której seniorzy będą mogli wyrazić swoje zdanie, potrzeby i oczekiwania.

Analiza przeprowadzona będzie m.in. przy wykorzystaniu efektywnej metody warsztatowej - word cafe. Zakłada ona podzielenie uczestników na grupy, a każda z nich dostaje jedno zagadnienie, którym ma się zająć. Po jakimś czasie następuje zamiana stolików i rozpoczęcie pracy nad inną kwestią. Ostatni etap stanowi opiniowanie gotowego pro-

gramu przez Elbląską Radę Działalności Pożytku Publicznego i organizacje pozarządowe.

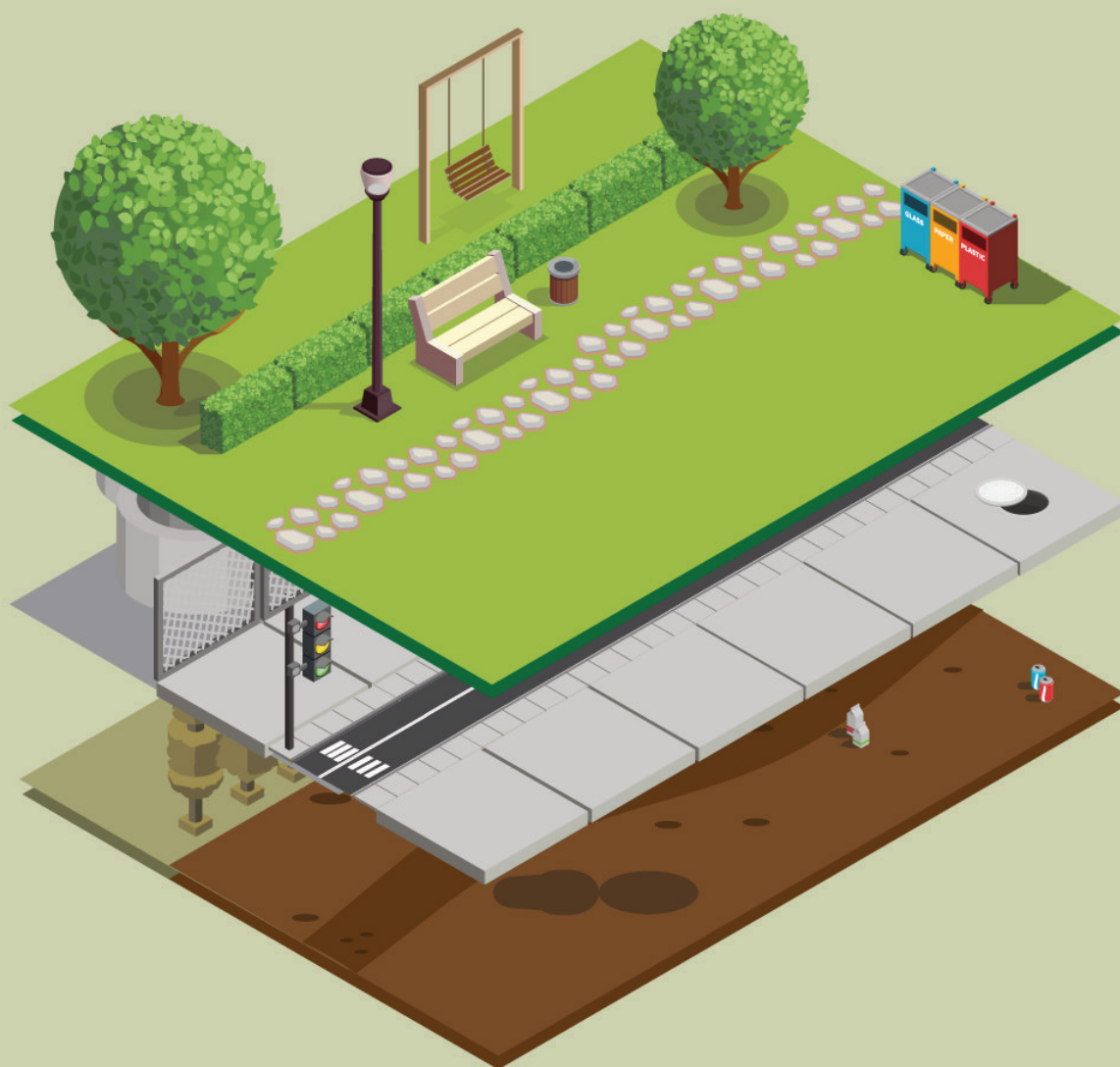
- Ważne jest, aby lokalne programy odpowiadały na realne potrzeby - mówi Adrian Płaczyński, koordynator projektu „Wspólnie możemy więcej”. - Tylko poznając potrzeby grupy docelowej jesteśmy w stanie stworzyć program, który będzie rzeczywiście realizowany.

Na spotkaniach poruszano temat programu na rzecz osób starszych na lata 2014-2020+. Zebrani zapoznali się z raportem dotyczącym jego realizacji, głównie skupiając się na tych sferach, które nie zostały sfinalizowane. Przeprowadzono analizę SWOT obszarów w nowym programie. Polega ona na ocenie wewnętrznego i zewnętrznego otoczenia organizacji. Potrzeby seniorów podzielono na pięć najważniejszych kategorii: bezpieczeństwo, zdrowie, aktywność, wsparcie oraz dostępność.

- Prace nad takim programem powinny trwać tyle, ile rzeczywiście potrzeba. Dobrą praktyką jest tworzenie programu od podstaw, a nie konsultowanie tego, co zostało przygotowane bez udziału mieszkańców. Tym bardziej cieszy fakt, że możemy robić to wspólnie - dodaje Adrian Płaczyński.

KONSULTUJ PRZED NIE XXX MARUDŹ PO

Szkoła Partycypacji Społecznej

Jak skutecznie współpracować z administracją publiczną? Co warto wiedzieć o politykach publicznych? Jak wspierać inicjatywy obywatelskie? Odpowiedzi na te pytania już znają uczestnicy cyklu szkoleniowego, który trwał od grudnia 2022 do kwietnia 2023 roku. Przeszkolonych zostało 12 osób.

Sylwia Warzechowska

- Nasza szkoła to cykl spotkań z praktykami z całej Polski - mówi Adrian Płaczyński, koordynator projektu „Wspólnie możemy więcej. - Rozpoczęliśmy od zagadnień związanych z modelem współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych, następnie omówiliśmy dobre praktyki przy wdrażaniu polityk publicznych.

Kolejne zjazdy obejmowały kolejne bloki tematyczne. Nie zabrakło diagnozowania, finansowania i realizacji inicjatyw oddolnych oraz praktycznych porad i ćwiczeń dotyczących wspierania inicjatyw obywatelskich.

- To właśnie ten zjazd najbardziej utkwił mi w pamięci - mówi Agnieszka, uczestniczka Szkoły Partycypacji Społecznej. - Poznaliśmy ciekawe inicjatywy z Łodzi, a przede wszystkim zderzyliśmy elbląskie i łódzkie przykłady animowania i wspierania społeczników w działaniu. Ogromne znaczenie w tych działaniach ma system wsparcia od miasta. Na ostatnim zjeździe omówione zostały narzędzia

niezbędne w partycypacji. Z pewnością jeszcze lepiej niż do tej pory zostaną wykorzystane konsultacje, diagnozy i analizy danych zastanych.

- Podsumowaniem cyklu była praca zaliczeniowa. Każdy z uczestników miał wybrać najlepszą według niego ścieżkę, która mogłaby zostać zastosowana przy opracowaniu lub aktualizacji wybranego programu albo dokumentu strategicznego obowiązującego w Elblągu. Trzeba było opisać, jak powinien przebiegać proces partycypacyjny, kto ma zostać zaangażowany do pracy nad tym dokumentem i w jaki sposób - wylicza Adrian Płaczyński. - Muszę przyznać, że uczestnicy szkoły mieli ciekawe spostrzeżenia i naprawdę dobre plany procesów. Wartością dodaną do całego cyklu są relacje jakie nawiązały się pomiędzy uczestnikami. Elbląską Szkołę Partycypacji Społecznej ukończyło 12 osób, wśród których byli m.in. przedstawiciele organizacji pozarządowych, lokalni liderzy i animatorzy oraz przedstawiciele samorządu.

Fot. Sylwia Warzechowska

Fot. Archiwum Stowarzyszenia ESWIP

Nie tylko mural i planszówki

Jak zrobić coś dobrego? Najlepiej wspólnie! A do tego razem zdecydować, jak będziecie działać. Tylko w takim przypadku pomysł wręcz skazany jest na sukces. Tak właśnie było z inicjatywami, które otrzymały dofinansowanie w ramach projektu „Wspólnie możemy więcej”.

Sylvia Warzechowska

To, co było najważniejsze i najwyżej punktowane przy ocenianiu wniosków to proces partycypacyjny grupy. Pomysł był zaledwie połową sukcesu, liczyło się przede wszystkim to, jak pomysł będzie realizowany. I tak dla przykładu, grupa społeczników ze Szkoły Podstawowej nr 4 chciała upiększyć podwórko szkolne, gdzie jeszcze do niedawna stał niezbyt ładny mur. Po burzy mózgów wśród społeczności szkolnej powstała ankieta online, za pomocą której każdy mógł zagłosować na to, co jego zdaniem powinno znaleźć się na muralu.

- To przykład skutecznego działania rodziców, dzieci i sympatyków szkoły – podkreśla Mateusz Jachimowicz, animator w projekcie „Wspólnie możemy więcej”. – Koszt wykonania muralu znacznie przewyższa 3 tysiące złotych pozyskanych z grantu. Jednak dzięki wspólnym działaniom, a przede wszystkim, dzięki determinacji społeczności szkoły udało im się zrealizować zaplanowany cel.

Z ciekawą inicjatywą wyszła grupa rodziców ze Szkoły Podstawowej nr 11 w Elblągu. Chcąc odciągnąć dzieci od laptopów i telefonów komórkowych zorganizowali popołudnia z planszówkami. Udział w zajęciach jest całkowicie bezpłatny.

- W organizację zaangażowani są rodzice i nauczyciele czyli wolontariusze, którzy objaśniają zasady gry, a także opiekują się osobami, które po raz pierwszy przyszły na planszówkowe spotkania. Zajęcia odbywają się raz w tygodniu, przychodzi na

nie od dwudziestu do sześćdziesięciu osób - mówi pani Jola, jedna z wolontariuszek.

- Udzielone granty były zaledwie narzędziem w procesie partycypacji - podkreśla Mateusz Jachimowicz. - Społeczności szkolne, elbląskie Amazonki oraz grupy inicjatywne pokazały, że wspólne decydowanie i działanie może przynieść dużo satysfakcji, a przede wszystkim gromadzić wokół pomysłu kolejne osoby, które chcą włączyć się w jego realizację. Wszystkie inicjatywy rozwiązują zaistniały problem społeczny lub potrzebę. Dzięki grantom m.in. biblioteka szkolna wzbogaci się o wybrane tytuły, odbędzie się kurs pierwszej pomocy przedmedycznej oraz powstanie ogród przy jednej ze szkół.

Fot. Archiwum Stowarzyszenia ESWIP

Działają na rzecz Elbląga

Są młodzi i mieszkają w Elblągu. Los miasta w którym dorastają nie jest im obojętny, dlatego postanowili wziąć sprawy w swoje ręce. 46 młodych elblążan, dzięki członkostwu w Młodzieżowej Radzie Miasta ma realny wpływ na to, jak zmienia się Elbląg.

Karolina Król

- Rada Młodzieżowa zajmuje się przede wszystkim konsultowaniem ważnych uchwał i decyzji w sprawie młodzieży - mówi Alan Rynkiewicz, przewodniczący MRM. - Rozszerzyliśmy naszą działalność o organizowanie życia społecznego, wydarzeń i rzeczy, które mogą zainteresować młodych mieszkańców Elbląga i ich zaangażować, by mieli poczucie, że w mieście coś się dzieje.

Nad inicjatywami młodzieży czuwa radna Rady Miejskiej w Elblągu, Monika Dwojakowska. - Chcemy zmobilizować młodzież do działania i pokazać jej, że w Elblągu można coś zrobić. Ci młodzi ludzie poruszają się w wielu dziedzinach. Działają w sporcie, kulturze, promocji miasta, ale także na przykład w sferze patriotyzmu.

Wystarczy chcieć

- Młodzież podzielona jest na zespoły problemowe - dodaje pani Monika. - Oni sami zdecydowali, że

chcą mieć zespół do spraw kultury, sportu, patriotyzmu, promocji, restrukturyzacji i inne. Obrady zespołów często odbywają się w formie online. Są sekretarze, którzy piszą protokoły z każdego spotkania. Te protokoły i działania są przedstawiane raz w miesiącu na spotkaniu ogólnym w Ratuszu Staromiejskim. Sesja Młodzieżowej Rady Miasta musi odbyć się raz na cztery miesiące. To musi być spełnione według statutu. Nie wygląda to jak obrady dorosłej Rady i, według mnie, nie powinno tak wyglądać. Uważam, że młodzież powinna działać trochę spontanicznie.

Na swoim koncie mają wiele akcji, cieszyły się dużym zainteresowaniem. - Organizujemy koncerty, jak ten z okazji końca wakacji i świąteczny, konkursy, turnieje sportowe, e-sportowe i szachowe - wylicza Alan. - Przygotowaliśmy mapę wydatków miasta w zeszłym roku. Mamy na swoim koncie również złożenie projektów do Zielonego Budżetu i Budżetu Obywatelskiego. Korzystamy ze wszystkich ścieżek i możliwości, które mamy wokół, aby w pełni wykorzystać nasz potencjał. Uważam, że

Dobre praktyki

obecnie, aby coś osiągnąć na płaszczyźnie działalności społecznej, wystarczy tylko chcieć.

- W Elblągu brakuje miejsca spotkań i koncertów stricte dedykowanych młodzieży - dodaje pani Monika. - Brakuje happeningów i wydarzeń, takich plenerowych działań i my to wszystko powoli chcemy uruchamiać.

Wydarzenia dla młodych

Jak dodaje przewodniczący, jesienią Młodzieżowa Rada przeprowadziła ankiety wśród rówieśników i młodych mieszkańców, których celem było zebranie postulatów. - Proponowaliśmy powołać miejskiego Tiktoka, który teraz powstaje, zachować Terkawkę w obecnym stanie czy zwiększyć liczbę nasadzeń zielonych i kwiatów w mieście. Bardziej skupiamy się na organizowaniu konkretnych wydarzeń dla młodych ludzi.

- Dzięki współpracy z Euroregionem Bałtyk, młodzież uczy się pisać projekty. Jesteśmy w trakcie pisania dużego projektu. - informuje Monika Dwojakowska. I dodaje: - Nie mogę zdradzić na razie czego będzie dotyczył, ale pozwoli on nam na zorganizowanie naprawdę ciekawych przedsięwzięć. Zresztą ciągle coś robimy. Będziemy na przykład brać udział w kampanii przeciwko alkoholizmowi i narkomanii, bo jest to problem dotyczący elbląskiej młodzieży.

Przedsmak prawdziwej polityki

Alan Rynkiewicz, jak sam twierdzi, od zawsze był zaangażowany w działalność społeczną na polu wolontariatu czy samorządu szkolnego. - Jak pojawiła się możliwość dołączenia do takiego gremium, z taką ilością możliwości, których się spodziewałem, bez wahania się zdecydowałem by dołączyć i dołożyć swoją cegiełkę do tego projektu. Jak się okazało, że mam wystarczające kompetencje i chęci do pokierowania Radą to zdecydowałem się na po namowach swoich kolegów i koleżanek na pełnienie tej funkcji. Wygrałem ze znaczną przewagą: 39 głosów do 5.

- To jest młodzież, która ma już wybraną drogę życiową - zauważa opiekunka Rady. - Ich droga życiowa może być związana z polityką i uczestnictwo w MRM daje im doświadczenie. Wiele osób lubi coś robić, działać, ale są też takie osoby, które inaczej sobie wyobrażały tę Radę.

Jakie plany na przyszłość ma przewodniczący

Rady? - Ciężko stwierdzić - odpowiada. - Nie wiadomo, co nam przyszłość i Pan Bóg da. Chciałbym kiedyś kontynuować karierę polityczną, jednak na razie na pewno chciałbym skupić się, jak skończę swoją kadencję na stanowisku przewodniczącego Młodzieżowej Rady, na samorozwoju, skończeniu dobrych studiów i nabyciu odpowiednich umiejętności tak, aby wracając do działalności politycznej - a to jest moim długoterminowym celem, móc w pełni działać dla dobra regionu czy ojczyzny.

Fot. archiwum Moniki Dwojakowskiej

Ten wspólny głos ma duże znaczenie

Elbląska Rada Działalności Pożytku Publicznego jest organem samorządu elbląskiego o charakterze opiniodawczo-doradczym oraz inicjatywnym. Konsultuje pomysły dotyczące organizacji pozarządowych i zadań publicznych, a także weryfikuje i opiniuje projekty uchwał Rady Miejskiej w tym zakresie, opiniuje zlecenie zadań publicznych organizacjom. Może mediuować pomiędzy samorządem a organizacją, jeżeli pojawi się sytuacja konfliktowa, opiniować projekt strategii rozwoju Elbląga, a nawet podejmować różne inicjatywy dotyczące sfery pożytku publicznego.

Karolina Król

Z Michałem Missanem, Wiceprezydentem Elbląga oraz współprzewodniczącym Rady Działalności Pożytku Publicznego rozmawiamy o funkcjonowaniu Rady, problemach, z jakimi musi się mierzyć oraz sukcesach.

- Dlaczego praca Rady Działalności Pożytku Publicznego jest ważna?

- Funkcjonowanie rad w samorządach wynika oczywiście z przepisów prawa tj. ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, jednak nie wszędzie takie rady funkcjonują. W Elblągu mamy takie ciało dzięki wspólnym staraniom i zaangażowaniu obu stron - organizacji pozarządowych i samorządu. Rada Działalności Pożytku Publicznego oczywiście jest bardzo ważna, gdyż w swoim podstawowym założeniu to grono doradcze, którego rolą jest konsultowanie i opiniowanie dokumentów dla potrzeb organu jednostki administracyjnej, przy której działa. Służy ona do wyrażania opinii w sprawach zadań publicznych. Jako że składa się ona z przedstawicieli obydwu sektorów: publicznego i pozarządowego, to ta wspólnie wyrażona opinia, ten wspólny głos, ma duże znaczenie dla podejmowanych przez samorząd działań.

- Jakie ma Pan oczekiwania co do działalności Rady?

- Oczywiście jest, że organizacje pozarządowe i samorząd mają inne funkcje, kompetencje, powinności, a niekiedy także odmienny pogląd na sprawy publiczne. Sami członkowie naszej Rady to grupa aktywnych elblążan, mająca często przeciw-

Michał Missan, Fot. Archiwum UM w Elblągu

stawne spojrzenie na różne tematy. Jednak nie jest to w tym przypadku wada, a zaleta, gdyż pozwala na tworzenie polityk publicznych oraz kreowanie nowych rozwiązań służących wspólnemu celowi, jakim jest dobro społeczeństwa lokalnego. Dlatego właśnie, poza oczywistym oczekiwaniem, jakim jest zaangażowanie jej członków w prace Rady. Chciałbym, aby Rada, mimo różnic, jakie dzielą jej członków, była ciałem dialogu w dosłownym tego słowa znaczeniu.

- Z jakimi problemami na co dzień styka się Rada?

- W obecnej chwili nie widzę problemów mających bezpośredni wpływ na pracę Rady. Mamy opracowany harmonogram posiedzeń oraz tematy, które omawiamy na spotkaniach. Dotyczą one zarówno możliwości pozyskiwania środków z funduszy unijnych, jak i promocji sektora czy wsparcia działań realizowanych przez organizacje na rzecz elblążan.

- Z czego Rada może być najbardziej dumna?

- Myślę, że Rada przede wszystkim może być dumna z tego, że po kilku latach przerwy, jej działalność została reaktywowana. Spośród przedstawicieli sektora pozarządowego, aż trzy osoby są jednocześnie członkami innych ciał dialogu tj. Rady Sportu, Powiatowej Społecznej Rady ds. Osób z Niepełnosprawnościami oraz Rady Seniorów, co znacznie ubogaca jej skład. Dumą może napawać również fakt, że w naszym mieście mamy silne i zaangażowane organizacje pozarządowe oraz otwarty samorząd, co przyczynia się do dobrej współpracy obu sektorów, a czego potwierdzeniem jest ilość i zakres prawidłowo realizowanych zadań przez elbląskie organizacje na zlecenie samorządu oraz wysokość przekazywanych dotacji. Rocznie organizacjom pozarządowym przekazujemy ponad 12 mln złotych. Dodatkowym wsparciem jest również wynajem organizacjom lokali na preferencyjnych warunkach oraz wszelkie działania mające na celu umożliwienie bezpłatnego użyczenia organizacjom pomieszczeń, jak i przestrzeni publicznej na ich działania statutowe. Wartym dostrzeżenia jest również fakt, że kompetencje elbląskiej Rady zostały rozszerzone o zadania niewymienione w ustawie, a sama Rada inicjuje szereg działań wykraczających poza te obligatoryjne. Stało się to dzięki zaangażowaniu samych organizacji oraz świadomości i otwartości samorządu. Spotkania elbląskiej Rady to także płaszczyzna do wzajemnego informowania się o podejmowanych działaniach, do rozmów, z których niejednokrotnie rodzą się dobre pomysły i formułują wnioski, a które wpływają na jakość pracy Rady i służą wypracowaniu lepszych rozwiązań dotyczących sektora pozarządowego, jak i polepszeniu życia mieszkańców naszego miasta. Bardzo serdecznie dziękuję wszystkim organizacjom za zaangażowanie i współpracę.

Skład Elbląskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego:

Edward Łebkowski, Katarzyna Kamińska-Kozioł, Beata Wachniewska-Mazurek, Stanisław Tomczyński, Teresa Urban, Barbara Gąsak, Marek Burkhard, Krystyna Urbaniak, Halina Sałata, Marek Kamm, Michał Missan, Maciej Pietrzak, Monika Kurpanik, Justyna Kowalczyk, Beata Kulesza, Arkadiusz Jachimowicz,

i

Do zadań Rady należy w szczególności:

- opiniowanie projektów strategii rozwoju Miasta Elbląga;
- konsultowanie projektów aktów prawa miejscowego dotyczących sfery zadań publicznych będących w zakresie działania Rady;
- wyrażanie opinii w sprawach dotyczących funkcjonowania organizacji pozarządowych;
- wyrażanie opinii w przypadku sporów między organami samorządu elbląskiego i instytucjami podległymi samorządowi a organizacjami pozarządowymi;
- wyrażanie opinii w sprawach dotyczących zadań publicznych, w tym zlecenia tych zadań do realizacji przez organizacje pozarządowe oraz w sprawach rekomendowanych standardów realizacji zadań publicznych;
- występowanie do Prezydenta Miasta Elbląga z inicjatywami w zakresie rozwiązań prawnych i działań w sferze pożytku publicznego;
- opiniowanie sprawozdań z realizacji rocznych programów współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi;
- dokonywania ewaluacji procesu konsultacji projektów uchwał, zarządzeń, programów społecznych;
- delegowanie swoich przedstawicieli do prac w zespołach przygotowujących akty prawa miejscowego z zakresu pożytku publicznego;
- monitorowanie pracy Centrum Organizacji Pozarządowych w mieście Elbląg;
- zapoznawanie się ze sprawozdaniami rocznymi/okresowymi z realizacji programów dotyczących sfery pożytku publicznego.

Elbląska Rada Działalności Pożytku Publicznego

Światowid dostępny dla każdego

Instytucje kultury z roku na rok są coraz lepiej przystosowane do potrzeb osób, które mają problem ze wzrokiem, słuchem czy poruszaniem się. Poprzez realizację projektu „Rozbudowa, przebudowa i remont Centrum Spotkań Europejskich „Światowid” w Elblągu” placówka stała się jedną z wiodących instytucji kultury w zakresie dostępności w województwie warmińsko-mazurskim i w północnej Polsce.

Julia Piechowiak, Kamil Czyżak

W ostatnim dziesięcioleciu możemy zauważyć, że coraz częściej imprezy artystyczne i inicjatywy kulturalne są bardziej dostępne dla osób niepełnosprawnych. Centrum Spotkań Europejskich „Światowid” w Elblągu od lat realizuje te założenia, przywiązując szczególną uwagę do aktywnego włączania osób z niepełnosprawnościami do twórczego działania. Poprzez organizację koncertów muzycznych, spektakli teatralnych, warsztatów artystycznych, pokazów filmowych, spotkań integracyjnych, konferencji, wystaw plastycznych i fotograficznych urzeczywistniamy integrację i przełamywanie barier społecznych.

Charakter przedsięwzięć spełnia wymogi profesjonalizmu i szacunku dla niepełnosprawności. Co ważne, nie są to wydarzenia, w których osoby z niepełnosprawnościami są biernymi odbiorcami, ale mogą być aktywnymi uczestnikami. Działania obejmują osoby ze specjalnymi potrzebami i każdym rodzajem niepełnosprawności. Nowością w ofercie są zajęcia sensoryczne w nowej sali doświadczenia świata.

W ramach realizacji projektu „Rozbudowa, przebudowa i remont Centrum Spotkań Europejskich „Światowid” w Elblągu” cały budynek został pozbawiony barier architektonicznych. Przed wejściem zamontowano specjalne nakładki na schody, zaś wewnątrz umieszczono kolejną windę dla niepełnosprawnych oraz oznaczenia podłogowe dla osób z problemami wzroku. Uzupełnieniem tych oznaczeń jest umieszczona zaraz przy wejściu głównym tablica tyflograficzna, czyli dotykowy plan budynku oraz przyciski przywołania pomocy. Osoby z niepełnosprawnością ruchu mają również lepszy dostęp do kasy i punktu informacji – wszystko za sprawą zainstalowanej platformy przyschodowej. Platformy przyschodowe zostały zamontowane także przy wejściu na hol główny oraz przy scenie Dużej Sali Kina Światowid.

Fot. Archiwum CSE Światowid

Zmiany w zakresie dostępności objęły także przestrzeń cyfrową CSE „Światowid” w Elblągu. Nowa strona internetowa, poza nieszablonową grafiką, została wyposażona w wiele dodatkowych funkcjonalności. Wszystko zgodnie z założeniami i uwzględnieniem norm WCAG 2.1 dla systemów teleinformatycznych w zakresie dostępności dla osób niepełnosprawnych.

i

Kino Światowid wzbogaciło się o nową salę studyjną w pełni przystosowaną dla potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową oraz dla osób niewidomych i niedowidzących. Jest to jedyna taka sala kinowa w północnej Polsce, która wyposażona została w system Audiomovie – aplikację do audiodeskrpcji.

Przy nitce – do celu

PRZYnitka to inicjatywa społeczna powołana do życia przez piątkę przyjaciół, których celem była pomoc dzieciom dotkniętym ubóstwem edukacyjnym. Karolina, Dominika, Julia, Oliwia i Dionizy postanowili uszyć pluszowe misie, które zostały wystawione na sprzedaż. Dochód został przeznaczony na fundację Save The Children, zajmującą się właśnie dziećmi i młodzieżą w krajach opanowanych przez edukacyjne ubóstwo.

Mateusz Mazuryk

W ramach projektu, zaaprobowanego i aktywnie wspieranego przez dyrekcję Zespołu Szkół Gospodarczych, na terenie - niegdyś krawieckiej - placówki młodzież zainicjowała powstanie własnej pracowni, w której wkrótce miały zacząć dziać się prawdziwe cuda. To był dopiero początek - najtrudniejsza praca, najbardziej wymagająca, dopiero się zaczynała.

Z pozoru prosty plan okazał się być nie lada wyzwaniem. Nauka szycia i pozyskanie materiałów potrzebnych do - można by rzec - prawie hurtowej produkcji misiów wymagały wysiłku. Z drobnym wsparciem jednak nawet najambitniejsze projekty mają szansę wejść w życie: pieniądze na zakup maszyny do szycia ubierano podczas kiermaszu ciast, a brakującą kwotę pożyczła jedna z nauczycielek wspierająca projekt. Duże ilości materiałów pozyskane zostały dzięki uprzejmości kilku firm z różnych stron Polski. To wszystko pozwoliło na uszycie odpowiedniej liczby pluszaków. Pozostałości natomiast, zgodnie z ideą zero-waste, zostały wykorzystane do stworzenia

szarpaków dla zwierząt, które cieszą czworonóżnych podopiecznych elbląskiego schroniska. Promocja w lokalnych mediach, wywiady, aktywne prowadzenie social mediów, długie dni pracy, nierzadko ciągnące się od rana do wieczora zaowocowały stworzeniem wielkiego wydarzenia wieńczącego stworzenie osiemdziesięciu pięciu unikatowych misiów. Wielki finał odbył się 1 marca w ZSG w Elblągu, gdzie równolegle odbywał się również kiermasz ciast, z którego dochód wspomógł PRZY-nitkę. Finalnie udało się zbierać 5 338 złotych, które trafiły na konto fundacji Save The Children. W wydarzeniu wziął udział reprezentant wolontariuszy z fundacji, pochodzący z Etiopii Melese.

Cały projekt można podsumować jako wielkie wydarzenie na lokalną skalę – temat, który był na językach różnorodnych lokalnych mediów, a wręcz było można o nim co nieco usłyszeć w ogólnopolskich. PRZYnitka to jednak coś więcej. Jak twierdzą uczestnicy projektu, pomógł on zrozumieć istotę konsekwentności w działaniach charytatywnych, pracy zespołowej oraz jak wiele znaczy pozornie niewielki zryw kilku młodych ludzi - bo przecież „szyjemy dla przyszłości”.

Wieś z charakterem

Wójtowo - wieś w gminie Barczewo, jedna z wielu na Warmii, zatem co jest w niej tak niezwykłego, że postanowiliśmy o niej napisać? Otóż działa tam stowarzyszenie, dzięki któremu z roku na rok Wójtowo staje się coraz bardziej atrakcyjne dla mieszkańców.

Karolina Król

Mowa o Stowarzyszeniu „Wspólne Wójtowo”, które powstało w 2007 roku. Dlaczego? - Z potrzeby mieszkańców, którzy wielokrotnie byli bezsilni w działaniach na rzecz rozwoju sołectwa oraz pisaniu pism do urzędu - tłumaczy Beata Jakubiak, sołtyska wsi. - Wtedy była zresztą moda na zakładanie stowarzyszeń. Grupa kilkunastu mieszkańców postanowiła takie stowarzyszenie właśnie założyć. Z inicjatywą wyszła ówczesna pani sołtys, która została pierwszą prezeską powstającej organizacji. Następnie opiekę nad stowarzyszeniem przejęła Beata Jakubiak, która obecnie jest również sołtyską wsi. - Wójtowo jest wsią trochę inną niż wszystkie, bo jest podzielona na dwie części, które dzieli droga krajowa nr 16 - opowiada pani sołtys. - Nazwa stowarzyszenia wzięła się właśnie z tego, że mimo, iż poszczególne osiedla dzieli droga krajowa nr 16, to jesteśmy jedną wsią, działamy wspólnie, działamy razem. Ja, chcąc kontynuować to dzieło, jako obecna sołtyska, staram się działać wspólnie ze wszystkimi.

Trzy osiedla

Wójtowo dzieli się na osiedla - Osiedle Stare, Osiedle Leśne, a obecnie powstaje jeszcze jedno osiedle, tzw. Nowoczesne, które jest dość daleko położone od centrum wsi.

- W latach 50-tych mieszkańcy wsi mieli świetlicę, niestety gmina ostatecznie sprzedała ten budynek - przypomina historię miejscowości pani Beata. - Była tu szkoła, która została przeniesiona z domu jednorodzinnego do nowo wybudowanego budynku. Szkoła była przepiękna, rozwojowa, miała wszystko. Oprócz sal dydaktycznych, było boisko, ogród i sad. Bardzo żałuję, bo w 1997 roku namówiono grupę mieszkańców do tego, żeby szkołę sprzedać. W tej chwili taka placówka byłaby nam niezwykle potrzebna, bo liczba mieszkańców bardzo wzrosła. Jak ja przychodziłam do wsi w 1997 roku to było 370 mieszkańców, a według Urzędu Staty-

stycznego na tamten rok było nas już 1470 osób. Organizacja aktywnie działa od początku istnienia. Dzięki stowarzyszeniu udało się pozyskać teren pod plac zabaw dla dzieci wraz z wyposażeniem, którego do tej pory nie było. W międzyczasie udało się także znaleźć teren pod budowę świetlicy i dzięki staraniom gminy Barczewo ją wybudować. - Od 3 lat mamy wiejską świetlicę, która, muszę przyznać, na nasze potrzeby jest już za mała i chętnie byśmy ją rozbudowali. Robimy spotkania integracyjne, festyny, organizujemy turnieje sportowe, bierzemy udział w dożynkach, choć teraz część obowiązków przejęło już Koło Gospodyń Wiejskich Wójtowianki, którego jestem założycielką. Działamy jednak „Wspólnie” na rzecz rozwoju naszego sołectwa - dodaje sołtyska.

Ogród zmysłów

- Każde osiedle ma swój punkt rekreacyjny, który staramy się pielęgnować wraz z mieszkańcami - podkreśla pani Beata. - Na Osiedlu Starym jest plac zabaw, świetlica, kościół, skarpa pamięci i inne punkty użyteczności publicznej jak np. pięknie pomalowane przystanki. Na Osiedlu Leśnym udało nam się przy współpracy samorządu lokalnego, nadleśnictwa i sołectwa pozyskać teren pod tzw. boisko leśne i ogród zmysłów, który jest wspaniałym miejscem. Mieszkańcy sami je pielęgnują, są tam różne nasadzenia warmińskich roślinności, ziół i kwiatów, ławeczki zrobione są z wiatrołomów, mamy nawet posadzone drzewa z Parku Centralnego w Olsztynie, które otrzymaliśmy na zasadzie współpracy i uczestnictwa w inicjatywie MOK Olsztyn. Utworzyliśmy pierwsze biblioteki plenerowe w budkach telefonicznych. Mamy trzy filie Wymiennikowni książek. Chcemy, żeby nasza miejscowość była atrakcyjna i żeby dobrze się tam mieszkało. Doceniamy, że ludzie sami pomagają w tworzeniu i pielęgnują to, co powstało. Oczywiście, jak wszędzie znajdą się też wandalcy, którzy niszczą, ale to jest nieuniknione mimo edukacji i akcji porządkowych, jednak walczymy z tym.

Srebrni Niebagatelni w Wójtowie

Wśród projektów realizowanych przez stowarzyszenie wart uwagi jest ten ostatni pt. „Srebrni Niebagatelni w Wójtowie”. Polegał on na tym, że przez pół roku seniorzy 60+ spotykali się i poznawali nawzajem. Wielu z nich do tej pory się nie znało. Dzięki spotkaniom nawiązały się nowe relacje sąsiedzkie. - Ta grupa była bardzo aktywna, bo sami wybrali program, który zakładał zwiedzanie i poznawanie swojej okolicy, swojej wsi - mówi Beata Jakubiak. - Okazało się bowiem, że oni poruszali się tylko po najbliższej okolicy i nie mieli pojęcia, jak daleko Wójtowo sięga i jakie piękne otoczenie mamy na wyciągnięcie ręki. Niektóre piesze wycieczki miały nawet po 20 km. Oprócz tego odbywały się liczne warsztaty rękodzielnicze, artystyczne, kulinarne, a także zorganizowano wycieczkę do Torunia szlakiem Kopernika oraz dwie potańcówki jak za dawnych lat. Mimo, że projekt się skończył, to seniorzy nadal chodzą na spacer z kijkami i uprawiają fitness.

- Dzięki stowarzyszeniu udało się pozyskać fundusze na ujednoczenie sołectwa, a więc na jednokowe tablice ogłoszeń, witacze czy śmietniki, a wszystko po to, żeby było widać, że jesteśmy w tej samej miejscowości - mówi pani Beata. - Udało nam się także stworzyć taką wizytówkę wsi w jej centrum - ogromny napis „Wójtowo”, bo w Wójtowie

nie może być nic małego (śmiech) oraz Skarpa Pamięci - ustawiliśmy tam trzy charakterystyczne tablice dla naszego regionu. Jedna informuje o historii sołectwa, druga mówi o osobach żyjących w Wójtowie, które miały wpływ na rozwój regionu i naszego sołectwa, a trzecia postawiona przez powiat olsztyński dotyczy Szlaku Kopernika.

Na szlaku kopernikowskim

- Nasza wieś jest na szlaku kopernikowskim, astronom odwiedził Wójtowo cztery razy. Marzy mi się ławeczka z Kopernikiem, żeby można było sobie z nim posiedzieć, pogadać, poobserwować niebo. Mamy groby z czasu II wojny światowej, staramy się dbać o nie, pielęgnować, żeby zachować je dla potomnych. Dbamy także o stan i wystrój kapliczek - wylicza nasza rozmówczyni. Planów na przyszłość jest dużo. - Staramy się o pozyskanie terenu na Nowoczesnym Osiedlu. Chcemy tam urządzić boisko. Planujemy ławeczkę, „witacz” i fotościankę. Marzy nam się rozbudowa świetlicy, bo mamy coraz większe grono użytkowników. Teraz staramy się o budowę sceny, bo mamy w Wójtowie wiele talentów, warto tu też wspomnieć o naszym zespole - Wójtowo Band, który występuje przy różnych okazjach - kończy pani sołtys.

Fot. archiwum mieszkańców Wójtowa

"Zgredek" daje dobry przykład

Młodzież ze Szkoły Podstawowej im. Mikołaja Kopernika w Iławie postanowiła wziąć sprawę we własne ręce. Spółdzielnia uczniowska "Zgredek" zakłada sklepik szkolny, w którym znajdują się produkty na każdą kieszeń i te rzeczywiście potrzebne uczniom. - To nie tylko nowe doświadczenie, ale również świetna zabawa. Poza tym uczniowie mają realny wpływ na życie całej szkoły i decydują o formach rozwoju spółdzielni. Jestem z nich bardzo dumna - mówi Beata Niksa-Żubertowska, dyrektorka szkoły.

Natasza Jatczyńska, Aleksandra Mianowska

- Na terenie naszej szkoły postawione są automaty z żywnością. Młodzież zauważyła, że produkty te mają bardzo wysoką marżę i nie wszystkich uczniów stać na zakupy z tych urządzeń. Poza tym nie wszystkie były dostępne, na przykład nie można było kupić kredek, czy długopisu. Sklepik będzie rozwiązaniem tego problemu. Nie dość, że produkty będą o wiele tańsze, niż w automatach to jeszcze zwiększy się asortyment o przybory szkolne. Wszyscy na tym korzystają. Uczniowie mogą taniej kupować, mają dodatkowe produkty, których wcześniej nie było, a spółdzielnia zbiera niezbędne doświadczenie, podnosi swoje kompetencje - mówi Beata Niksa-Żubertowska, dyrektor Szkoły Podstawowej nr 1 im. Mikołaja Kopernika w Iławie.

Spółdzielnia uczniowska

Jak wyjaśnia dyrektorka, sklepik będzie działał na bardzo prostych zasadach.

- Taniej kupujemy, nieco drożej sprzedajemy, nadwyżkę finansową można przeznaczyć na zwiększenie asortymentu sklepiku i inne pomysły młodzieży. To naprawdę nic skomplikowanego. Zachęcam swoich znajomych, dyrektorów innych szkół, do zakładania spółdzielni uczniowskich. Wiem, że warto. Poza tym nawiązaliśmy współpracę z lokalnymi przedsiębiorcami. Cech Rze-

miost Różnych w Iławie bardzo nas wspomaga. Mogliśmy uczestniczyć w wizycie studyjnej i uzyskać odpowiedzi na nurtujące nas pytania. Skorzystaliśmy również z pomocy rodziców naszych uczniów, którzy są również przedsiębiorcami - dodaje Beata Niksa-Żubertowska.

Spółdzielnie uczniowskie to organizacje działających na terenie szkół i prowadzone pod opieką nauczyciela. Działają na podstawie statutu uchwalonego przez Walne Zgromadzenie Spółdzielni. Ta założona w SP nr 1 w Iławie funkcjonuje od 2022 roku i jest jednym z niewielu podobnych przedsięwzięć w województwie warmińsko-mazurskim. Pomysł na jej utworzenie pojawił się w 2019 roku. Wtedy placówka wzięła udział w plebiscycie "Szkoła przyjazna ekonomii społecznej", zorganizowanym przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Olsztynie.

Dobre praktyki

Młodzież ze spółdzielni uczniowskiej „Zgredek” gościła w Domu pod Cisem

Dzielenie się dobrem

- Od tego wydarzenia rozpoczęła się nasza przygoda. Wygrana w konkursie dodała nam skrzydeł. Nawiązaliśmy współpracę z Fundacją Projekt ARCHE. Najpierw była wizyta studyjna i rejs ich pływającym domkiem, a potem to efekt kuli śnieżnej - podkreśla Beata Niksa-Żubertowska. W ubiegłym roku fundacja prowadziła warsztaty dla młodzieży, których efektem było założenie spółdzielni uczniowskiej.
- Sama jako nastoletnia uczennica byłam członkiem spółdzielni uczniowskiej w swojej szkole.

Z perspektywy lat wiem, że było to najlepsze doświadczenie, które mnie spotkało. Jestem dumna, że dziś mogę towarzyszyć swoim uczniom w ich przygodzie z ekonomią społeczną. Spółdzielnia to dla nas forma dzielenia się dobrem, zdobywanie nowych kompetencji, pogłębianie w sobie empatii i wrażliwości na potrzeby drugiego człowieka. Jest doskonałą formą nie tylko nauki biznesu społecznie odpowiedzialnego, ale również uczy szlachetnych zachowań, które w przyszłości zaowocują wieloma wspaniałymi akcjami. Uczy odpowiedzialności i wpisuje się w założenia tworzenia modelu absolwenta szkoły - przekonuje dyrektorka SP nr 1 w Łławie.

Wizyty studyjne

Obecnie Spółdzielnia "Zgredek" liczy 15 członków. Kolejne 15 osób bierze udział w warsztatach i niebawem do nich dołączy.

- Nie trzeba było motywować młodzieży. Gdy tylko uczniowie dowiedzieli się o takiej inicjatywie, sami zapisywali się na listę kandydatów. Dla nich to nie tylko nowe doświadczenie, ale również świetna zabawa. Poza tym mają realny wpływ na życie całej szkoły i decydują o formach rozwoju spółdzielni. Organizowane są spotkania z przedsiębiorcami, wizyty studyjne m.in. w Gołdapi czy w Domu pod Cisem w Elblągu. To również nauka poprzez doświadczanie, a jak wiadomo, działając, uczymy się o wiele szybciej. Jestem bardzo dumna ze swoich uczniów - podkreśla Beata Niksa-Żubertowska.

"Zgredek" może być doskonałym przykładem dla innych szkół. - Zakładanie spółdzielni, rozwijanie jej, nabywanie nowych doświadczeń i kompetencji jest celem samym w sobie. Spółdzielnia to świetna forma nauki współpracy i działania zespołowego - dodaje dyrektorka. - To forma nauki społecznie odpowiedzialnego biznesu. To wreszcie przewartościowanie podejścia do biznesu i wskazanie innych korzyści z prowadzenia działalności gospodarczej niż tylko maksymalizacja zysku. Czyli nie tylko pieniądze się liczą, ale również (a może przede wszystkim) ile dobrego można dzięki nim zrobić. Mam nadzieję, że moi uczniowie po zakończeniu edukacji w szkole z innym nastawieniem będą podchodzili do prowadzenia w przyszłości swojej firmy, będą kierowali się tymi wartościami, którymi kierują się w "Zgredku".

Fot. Archiwum Stowarzyszenia ESWIP

Aktywnie w powiecie ostródzkim

Stowarzyszenia, koła gospodyń wiejskich i ochotnicze straże pożarne - tam znajdziesz aktywnych społeczników, którzy dbają o rozwój wsi czy aktywny wypoczynek dzieci. Sami także znajdą sposób na testowanie pomysłu, który może wpłynąć na rozwój ich organizacji.

Sylwia Warzechowska

W zaprzyjaźnionej szkole można zrobić zimowisko! Taki pomysł do głowy przyszedł paniom z Koła Gospodyń Wiejskich w Elgławie (gm. Dabrówno), które dla dzieci i młodzieży zaplanowały aktywny wypoczynek. Pietnastu uczestników dobrze się bawiło podczas wykonywania masek karnawałowych, gry w kalambury czy zabaw na sankach. Nie zabrakło także zajęć tanecznych, ruchowych, sportowych oraz wyjazdu do kina do Olsztyna. Natomiast strażacy ochotnicy z Bramki (gm. Morąg) zorganizowali „Strażacki weekend”, w ramach którego odbył się pokaz sprzętu strażackiego, wspólne oglądanie filmu, a nawet ognisko! Jak zgodnie przyznają organizatorzy, takie wydarzenia są doskonałą propozycją dla młodych ludzi nie tylko na zabawę i integrację, również szansą na зараżenie się udziałem w młodzieżowych drużynach pożarniczych. A jak zatrzymać wspomnienia i uwiecznić ważne wydarzenia? Oczywiście, na zdjęciach! Tym bardziej, jeżeli wydruk jest ekspresowy, a w komplecie do zdjęcia jest ramka. Stowarzyszenie QLT z Łukty

przekonało się, że jest to doskonały pomysł, tym bardziej, że przy okazji robienia zdjęć można wykorzystać m.in. zabawne okulary, peruki i kapelusze.

Ciekawym pomysłem może się pochwalić Stowarzyszenie ISAĞ (z Pelnika w gminie Łukta). Za członkami stowarzyszenia testowanie produkcji i dystrybucji nowego produktu lokalnego, czyli figurki i magnesu z bobrem. Dlaczego bóbr? A to dlatego, że znajduje się tu Rezerwat „Ostoja Bobrów” na rzece Pasłęce. Aktualnie trwa badanie opinii wśród mieszkańców na temat lokalnej pamiętki.

Mieszkańcy powiatu ostródzkiego nie próżnują, szukają pomysłów na ciekawe spędzanie czasu i atrakcyjne pamiętki. Nie oglądają się na innych i sięgają po możliwości, jakie daje Ośrodek Wspierania Inicjatyw Ekonomii Społecznej w Elblągu prowadzony przez Stowarzyszenie ESWIP. Społecznicy, wspólnie z lokalną społecznością, będąc podmiotami, w których partycypacyjne podejście jest podstawą, angażują mieszkańców wszędzie tam, gdzie temat dotyka ich bezpośrednio. Dzięki środkom na testowanie produktów z pewnością ich decyzje będą trafione.

Impuls do działania

Granty, po które sięgają mieszkańcy, czasami pochodzą z projektów. Jednak, aby było to stałe źródło finansowania inicjatyw, Stowarzyszenie ESWIP utworzyło Fundusz Grantowy, który systematycznie zasilają darowizny od darczyńców, dochody ze sklepu społecznego oraz środki uzyskane z 1,5%. Dzięki takiemu rozwiązaniu oddolnych inicjatyw społeczników jest znacznie więcej.

- Ceniemy naszych Darczyńców i chcemy dać im

coś w zamian. Coś trwałego niezapomnianego. Stworzyliśmy Galerię Darczyńców. Miejsce, w którym uroczystie zamieszczamy tabliczkę, która informuje gości Domu pod Cisem o charytatywnej działalności firm i osób prywatnych - mówi fundraiser Mateusz Jachimowicz.

Lista darczyńców oraz informacje na temat aktualnych programów grantowych dostępne są na stronie www.eswip.pl.

Fundusz Grantowy Stowarzyszenia ESWIP wspierają:

FUNDUSZ GRANTOWY
STOWARZYSZENIA
ESWIP

Wspólnym głosem w szkołach

Jak najlepiej dotrzeć do młodzieży? Wystarczy poznać ich potrzeby i pozwolić im współdecydować! Wszystko po to, by nauka stała się przyjemniejsza i przynosiła lepsze efekty. Sprawdziliśmy, jak wygląda partycypacja w szkołach.

Nikoła Przybysz

Partycypacja to inaczej uczestniczenie, proces, w którym otrzymywana jest możliwość wpływu, udziału w wydarzeniach, decyzjach i planach, które nas bezpośrednio dotyczą. Partycypacja społeczna lub obywatelska to koncepcja, która zakłada, że udział wszystkich zainteresowanych osób w działaniach na rzecz wspólnego dobra lub podejmowaniu decyzji ich dotyczących przynosi najlepsze efekty i wiele korzyści dla osób zaangażowanych.

Piramida decydowania

Partycypacja w szkołach ma miejsce wtedy, kiedy uczniowie i rodzice mają wpływ na decydowanie i planowanie działań szkoły, biorą udział w rozwoju placówki. Może ona przebiegać na różnych poziomach. Najwyższą formą partycypacji jest decydowanie, czyli oddanie w ręce jej uczestników fragmentu władzy i odpowiedzialności za określone decyzje, tak aby mieli realny wpływ na dotyczące ich sprawy, np. wybór przedstawicieli samorządu uczniowskiego. Kolejnym poziomem jest współdecydowanie. Zakłada ono partnerstwo po-

między decydentami, a tymi których te decyzje dotyczą. Polega na przekazaniu im części władzy przy podejmowaniu decyzji, przykładem może być wnioski o nadanie konkretnego imienia szkole. Na następnym szczeblu piramidy znajduje się konsultowanie - daje ono uczestnikom przestrzeń do wypowiedzenia się w sprawach, które są dla nich ważne i dotyczą ich bezpośrednio. W takim działaniu głosy uczniów czy rodziców są zbierane i analizowane, ale niekoniecznie brane pod uwagę. Można konsultować zarówno istniejące rozwiązania jak i dopiero planowane, zbierając w ten sposób informacje o potrzebach odbiorców. Przykładem działań wymagających konsultacji w szkole może być wydalenie ucznia ze szkoły. Na ostatnim poziomie znajduje się informowanie. Szkoła informuje uczniów i rodziców o podejmowanych decyzjach, np. przyjęcie statutu szkoły.

Realna szkolna partycypacja

Naturalną instytucją, której zadaniem jest zwiększanie udziału uczniów i uczennic w życiu szkoły, jest samorząd uczniowski - który na mocy ustawy o systemie oświaty w każdej szkole jest

wyłaniany przez ogół uczniów. Często działalność SU w szkołach ogranicza się do niewielkiej inicjatywy. Rzadko samorząd wspólnie z nauczycielami starają się organizować działania umożliwiające uczniom udział w podejmowaniu decyzji dotyczących ważnych aspektów życia szkoły - tym, jak szkoła wygląda, jakie jest wyposażenie, jaki sprzęt sportowy lub pomoce naukowe są kupowane. Praktycznie nigdzie nie spotyka się przykładów rzeczywistego współdecydowania lub konsultacji w sprawach dla szkoły kluczowych, jak ustalenie strategii rozwoju szkoły, programu wychowawczego, wewnątrzszkolnego systemu oceniania itp. Jeśli dyrektorzy i nauczyciele w ogóle pytają kogokolwiek o zdanie w tych sprawach, jest to kilku przedstawicieli SU, przeciętny uczeń nie ma zazwyczaj nawet okazji wypowiedzieć się w takich kwestiach.

Współdecydowanie w świetle prawa

Zgodnie z ustawą o systemie oświaty i innymi dokumentami prawnymi władze szkoły mają obowiązek zapewnić uczniom możliwość decydowania lub uczestniczenia w podejmowaniu decyzji w kilku wymienionych kwestiach:

1. Regulamin samorządu uczniowskiego - według art. 55 jest uchwalany przez ogół uczniów szkoły, tak więc jego ustanowienie i wszelkie zmiany zapisów w regulaminie przebiegają w wyniku współdecydowania wszystkich uczniów szkoły.
2. Wprowadzenie i wygląd mundurków - muszą być skonsultowane z samorządem uczniowskim.
3. Skreślenie ucznia z listy uczniów - konsultacja z samorządem uczniowskim.
4. Nadanie szkole imienia - współdecydowanie - rady pedagogicznej, samorządu i rady rodziców.
5. Dodatkowe dni wolne od zajęć - konsultacja z samorządem uczniowskim. Wszystkie dodatkowe kwestie, w których uczniowie czy rodzice mogą współdecydować ustala dyrektor szkoły. Nie ma w tych kwestiach żadnych prawnych ograniczeń, wszystkie działania, w jakie zostaną włączeni uczniowie są decyzją władz szkoły.

Korzyści z partycypacji w szkole

Wykorzystywanie i realne stosowanie partycypacji w szkołach ma pozytywny wpływ zarówno na uczniów, jak na nauczycieli. Dla tych pierwszych są to:

- Lepsze dostosowanie szkoły do swoich potrzeb i oczekiwań,

- Większa integracja i poprawa relacji pomiędzy uczniami,
  - Nauka praktycznych umiejętności pracy w grupie,
  - Rozwój postawy obywatelskiej, doświadczenie funkcjonowania w demokratycznej społeczności,
  - Poprawa pewności siebie i większa motywacja do działania,
  - Nauka brania odpowiedzialności za otoczenie.
- Do korzyści, które dzięki partycypacji otrzymują nauczyciele i dyrekcja są zaliczane:
- Lepsza atmosfera i relacje pomiędzy uczniami a nauczycielami,
  - Realizacja zapisów podstawy programowej i kryteriów MEN ewaluacji szkół,
  - Wsparcie w zarządzaniu szkołą,
  - Większe przywiązanie uczniów do szkoły i traktowanie jej jako wspólnego dobra (mniejszy wandalizm),
  - Poznanie potrzeb i opinii uczniów, lepszy kontakt z nimi,
  - Stworzenie marki demokratycznej szkoły.

Wiele szkół realizuje już swoje działania partycypacyjnie, jednak często dotyczą one mało istotnych aspektów. To, czy uczniowie będą zaangażowani w sprawy, które bezpośrednio ich dotyczą, zależy w największym stopniu od władz placówki, ale podstawą do wspomnianych działań jest oddolna chęć społeczności uczniowskiej oraz ich wiedza na temat tego, w jaki sposób mogą uczestniczyć w procesach partycypacyjnych.

Fot. archiwum Moniki Dwojakowskiej

Formy i narzędzia demokracji bezpośredniej

Demokracja bezpośrednia funkcjonuje na marginesie systemów politycznych i pełni rolę uzupełniającą. Daje jednak obywatelom możliwość sprawowania władzy z pominięciem organów przedstawicielskich.

Referendum

To najbardziej powszechna forma demokracji bezpośredniej. Referendum jest głosowaniem, w którym obywatele rozwiązują merytorycznie określoną kwestię. Organizuje się je na poziomie lokalnym oraz ogólnokrajowym. Podstawą do przeprowadzenia referendum może być inicjatywa władz bądź żądanie określonej w konstytucji danego kraju liczby obywateli. Wynik takiego głosowania może być kwestią obligatoryjną lub tylko zasięgnięciem niewiążącej opinii. Odmianą referendum jest weto ludowe. Występuje wtedy, gdy grupa obywateli nie jest zadowolona z ustawy, którą przyjął parlament i żąda powszechnego głosowania w sprawie jej uchylenia. Jeśli opowie się za tym większość głosujących, prawo przyjęte przez legislaturę przestanie obowiązywać.

Obywatelska inicjatywa ustawodawcza

Ta instytucja pozwala na wniesienie do parlamentu projektu ustawy przez określoną prawem grupę mieszkańców. Legislatura zobowiązana jest rozpatrzyć taki projekt oraz przeprowadzić głosowanie w sprawie jego przyjęcia. Ostateczny kształt takiego aktu prawnego nie do końca więc zależy od obywateli, lecz niejednokrotnie parlamentarzyści muszą liczyć się z opinią publiczną, co w rezultacie może w jakimś stopniu zniechęcić ich do lekceważenia woli inicjatorów.

Skarga konstytucyjna

Kolejną formą demokracji bezpośredniej jest skarga konstytucyjna, która polega na tym, że obywatel może zaskarżyć do sądu konstytucyjnego akt prawny, jeśli na jego podstawie zapadł w jego sprawie wyrok naruszający gwarantowane przez konstytucję wolności lub prawa. Organ rozpatrujący

skargę - w rezultacie może unieważnić ustawę lub rozporządzenie.

Adhocracy

To platforma internetowa ułatwiająca dyskusję i głosowanie nad różnymi propozycjami. Opiera się na idei demokracji płynnej (każda osoba dysponuje w nim jednym głosem, ale w dowolnym momencie może go komuś oddać, ale również odebrać). Zarówno pojedyncza osoba, jak i organizacja społeczna lub partia polityczna, może założyć w ramach Adhocracy grupę użytkowników. Uczestnicy zgłaszają tematy do dyskusji, każdy może się z nim zapoznać, zgłaszać propozycje zmian, oceniać, komentować itp. System pozwala oceniać komentarze wpisywane przez innych użytkowników, dzięki czemu tworzy się hierarchia wpisów. Przykładowo, jeśli dwie osoby zgłoszą swoje pomysły, wówczas użytkownicy mają do dyspozycji dwie propozycje, które mogą oceniać i komentować. Po ostatecznym głosowaniu uznana za obowiązującą jest ta wersja, która zdobyła największą liczbę głosów.

Kropkokracja

System działa w podobny sposób co Adhocracy, tyle że w tym przypadku swoje poparcie lub dezaprobatę dla czyjegoś pomysłu wyrażamy stawiając kropki. W zależności od naszego zdania na dany temat, użytkownicy mogą zakreślać kropkę pod jedną z pięciu emotikoniek. Na dole strony można również wpisać krótki komentarz i oczywiście głosować, z tym, że w przypadku Kropkokracji głosowanie jest anonimowe, lecz każdy uczestnik powinien podpisać się po prawej stronie arkusza, żeby było wiadomo, kto brał udział w podejmowaniu decyzji.

opracowała Paulina Stapurewicz

Nowatorskie rozwiązania urzędu

- **Wśród planów na rok 2023 jest kilka nowatorskich rozwiązań z zakresu współpracy i komunikacji z sektorem pozarządowym - mówi Maciej Pietrzak, pełnomocnik prezydenta ds. organizacji pozarządowych w Elblągu. Pan Maciej opowiedział nam o planach miasta.**

Maciej Pietrzak. Fot. Rafał Narnicki

Karolina Król

- **Jaki był rok 2022?**

- Z jednej strony był to czas odbudowy podstawowych struktur w komunikacji między samorządem a organizacjami pozarządowymi po okresie pandemii. Dzięki współpracy udało się reaktywować zawieszoną na ten okres Radę Działalności Pożytku Publicznego, która na comiesięcznych spotkaniach zajmowała się szeregiem tematów dotyczących elbląskiego sektora pozarządowego. Z drugiej strony sektor pozarządowy związany przede wszystkim z działalnością pomocową musiał zmierzyć się z nowymi zadaniami w związku z wybuchem wojny w Ukrainie.

- **Która inicjatywa szczególnie utkwiła Panu w pamięci?**

- Inicjatyw realizowanych przez elbląskie organizacje w roku 2022 było sporo, jednak szczególnie utkwiła mi w pamięci energia, z jaką ich członkowie zareagowali w lutym na działania toczące się za naszą wschodnią granicą. Bardzo wiele organizacji w bardzo różnorodny sposób pokazało swoje wielkie serca i organizowało pomoc zarówno uchodź-

com, którzy przybyli do Elbląga, jak i Ukraińcom, którzy na czas wojny pozostali w swoim kraju. Prześmak tego, że nasze organizacje potrafią się zjednoczyć w celu działania na rzecz innych mieliśmy już w chwili ogłoszenia stanu epidemii wynikającego z zagrożenia rozpowszechniania się koronawirusa. COVID-19 spowodował, iż działania organizacji skierowane były bezpośrednio do mieszkańców miasta, jak i służb będących na pierwszej linii walki z zagrożeniem epidemiologicznym.

- **Jakie są plany samorządu związane ze współpracą z organizacjami na rok 2023?**

- W roku bieżącym elbląski samorząd w projekcie budżetu zaplanował dla organizacji kwotę w wysokości 13 380 500 zł. Środki te rozdysponowano w ramach konkursów ofert. Ponadto samorząd planuje szereg działań, które zostały zapisane w rocznym programie współpracy, a są to między innymi: włączanie organizacji pozarządowych przez elbląski samorząd w tworzenie i realizację polityk publicznych, formowanie warunków do wzmacniania istniejących organizacji pozarządowych, powstawanie nowych organizacji i inicjatyw obywatelskich oraz rozwoju wolontariatu. Warto także wspomnieć o aktywizacji społeczności lokalnej poprzez realizację działań mających na celu podniesienie aktywności społecznej mieszkańców między innymi w oparciu o kawiarenki obywatelskie, akcje, konsultacje społeczne, edukację obywatelską.

Wśród planów na rok 2023 jest kilka nowatorskich rozwiązań z zakresu współpracy i komunikacji z sektorem pozarządowym. Ponadto w Urzędzie Miejskim w Departamencie Zdrowia i Spraw Społecznych zatrudniono pracownika, który oprócz Pełnomocnika ds. Organizacji Pozarządowych odpowiedzialny jest za współpracę z NGO. Do jego zadań należy między innymi rozwijanie współpracy sektorowej, promocja działań samorządu i organizacji pozarządowych, świadczenie doradztwa, czy też gromadzenie i udostępnianie informacji dotyczących organizacji pozarządowych i podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego.

Elbląski program współpracy

Program współpracy to dokument, który określa zasady polityki realizowanej przez miasto jako organ administracji publicznej wobec sektora pozarządowego. Przyjmowanie rocznych programów współpracy z organizacjami pozarządowymi to, zgodnie z przepisami Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, obowiązek każdej jednostki samorządu terytorialnego (art. 5a ust 1). Jak to wygląda w Elblągu?

Paulina Stapurewicz

Cele programu

Priorytety, cele szczegółowe oraz zadania i formy współpracy elbląskiego rocznego programu współpracy zawierają się w trzech obszarach współpracy administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi, zgodnie z rekomendowanym przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej modelem współpracy administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi.

Obszar I obejmuje włączanie organizacji pozarządowych w tworzenie polityk publicznych, Obszar II współpracę z organizacjami pozarządowymi w zakresie realizacji zadań publicznych, a Obszar III współpracę z organizacjami pozarządowymi w zakresie infrastruktury współpracy, tworzenia warunków do społecznej aktywności.

Głównym celem współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi jest poprawa jakości życia i zaspokajanie potrzeb społecznych mieszkańców Elbląga. Do celów szczegółowych zaś należą:

1. Tworzenie warunków do wzmacniania istniejących organizacji pozarządowych, powstawania nowych organizacji i inicjatyw obywatelskich oraz rozwoju wolontariatu.
2. Tworzenie i rozwój współpracy, wspieranie partnerstw wielosektorowych na rzecz rozwoju społecznego gospodarczego Elbląga.
3. Tworzenie warunków zmierzających do zwiększenia udziału organizacji pozarządowych w realizacji zadań własnych elbląskiego samorządu.
4. Aktywizacja społeczności lokalnej poprzez

realizację działań mających na celu podniesienie aktywności społecznej mieszkańców między innymi w oparciu o kawiarenki obywatelskie, akcje społeczne, konsultacje społeczne, edukację obywatelską oraz szeroko rozumianą inicjatywę obywatelską.

5. Działania zmierzające do wzmocnienia poczucia odpowiedzialności elblążan za wspólnotę lokalną, swoje otoczenie, tożsamość historyczną, kulturalną oraz tradycję.

6. Tworzenie i rozwój oferty edukacyjnej, kulturalnej, społecznej, naukowej (mającej na celu współpracę z zakresem prac naukowych oraz badań) oraz rekreacyjnej organizacji pozarządowych skierowanej do mieszkańców Elbląga.

7. Promocja i rozwój przedsiębiorczości, zwłaszcza społecznej.

8. Udział organizacji pozarządowych w realizacji miejskich programów społecznych kierowanych do mieszkańców Elbląga.

9. Powyższe cele realizowane są w ramach programów społecznych.

Jakie są zasady i formy współpracy?

W ten aspekt wchodzi kilka zasad, m. in. pomocniczość, jawność, suwerenność stron, partnerstwo, efektywność czy uczciwa konkurencja. Jeżeli chodzi o formy, to zaliczają się do nich: realizacja zadań publicznych z wykorzystaniem form finansowych i niefinansowych, wzajemne informowanie się o planowanych kierunkach działalności, konsultowanie z organizacjami pozarządowymi projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji, konsultowanie projektów aktów normatywnych dotyczących sfery zadań publicznych,

tworzenie wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym, złożonych z przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz elbląskiego samorządu, udzielanie na preferencyjnych warunkach organizacjom na działalność statutową lokali, współorganizacje konferencji oraz spotkań będących w kręgu zainteresowań organizacji i samorządu, udostępnianie na preferencyjnych warunkach organizacjom infrastruktury publicznej w celu realizacji zadań ze sfery pożytku publicznego oraz realizacje projektów partnerskich.

Zakres przedmiotowy

Zlecanie zadań organizacjom pozarządowym odbywa się w odniesieniu do priorytetów zawartych w Strategii Rozwoju Elbląga i na podstawie działań zawartych w Elbląskim Programie Usług Społecznych na lata 2021-2026, którego głównym realizatorem jest Elbląskie Centrum Usług Społecznych. Organizacje, które otrzymały wsparcie i realizują owe działania, są zobowiązane do informowania oraz zamieszczania na wszystkich nośnikach herbu miasta bądź informacji, której treść ma brzmieć: Zrealizowano przy współudziale finansowym samorządu miasta Elbląga.

Do opiniowania ofert w otwartych konkursach powołana jest komisja opiniodawcza, tzw. Komisja Konkursowa. Pracują oni podczas zamkniętych spotkań, przygotowują opinie dot. złożonych ofert, które później przekazują do prezydenta. Członkowie Komisji Konkursowej mają możliwość wglądu w oferty konkursowe w odpowiednim departamencie lub jednostce organizacyjnej co najmniej na tydzień przed planowanym posiedzeniem Komisji. Dopuszcza się również możliwość przesłania do członków Komisji Konkursowej ofert drogą elektroniczną w celu wcześniejszego zapoznania.

Konsultowanie programu

Elbląski roczny program współpracy jest konsultowany poprzez umieszczenie w Biuletynie Informacji Publicznej, rozesłanie do organizacji pozarządowych za pośrednictwem bazy poczty elektronicznej, przekazanie do zaopiniowania: członkom Rady Elbląskich Organizacji Pozarządowych, Naradzie Kierownictwa Urzędu Miejskiego w Elblągu, merytorycznym Komisjom Rady Miejskiej czy, w razie potrzeby, podczas Konferencji Plenarnej Organizacji Pozarządowych.

O współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi

Jak maksymalnie angażować mieszkańców w lokalne procesy legislacyjne? Z jednej strony musimy się zastanowić czym są te procesy i jak je rozumieć, z drugiej strony pomyśleć jak angażować mieszkańców w proces konsultacyjny, z trzeciej o co chodzi z tym współdecydowaniem?

Łukasz Broniszewski

Procesy legislacyjne lokalnie

Gdy słyszymy o legislacji często mamy skojarzenia z Sejmem, Senatem i Prezydentem. Tworzeniem aktów prawa w postaci ustaw na poziomie krajowym. Jednak jak wygląda to na poziomie gminy, czy powiatu?

Samorząd terytorialny to organy stanowiące, które w polskim prawodawstwie mają zadania dotyczące przyjmowania aktów prawa lokalnego. Dzieje się to w radach gmin, radach powiatów i sejmikach województw.

Proces legislacyjny na gminnym poziomie lokalnym to proces tworzenia, zmieniania lub uchwalania przepisów prawnych na terenie danej gminy. W ramach tego procesu rada gminy, podejmuje decyzje dotyczące przepisów, które będą obowiązywać na jej terenie. Taki proces zaczyna się od inicjatywy, która może pochodzić od rady gminy, burmistrza lub mieszkańców. Może być wynikiem wcześniejszego procesu partycypacyjnego, np. konsultacji społecznych dotyczących procesów planowania miejscowego.

Projekt aktu prawa lokalnego np. uchwały jest następnie przygotowywany przez radców prawnych lub pracowników administracji gminnej i przedstawiany radzie gminy.

Po przedstawieniu projektu rada przeprowadza dyskusję i głosowanie. Jeśli projekt zostanie przyjęty, staje się on oficjalnym aktem prawnym gminy.

Przykłady aktów prawa lokalnego:

- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego,

- uchwała budżetowa,
- uchwała w sprawie obywatelskiej inicjatywy uchwałodawczej,
- uchwała w sprawie nadania statutu,
- inne.

Partycypacja obywatelska

W moim odczuciu najważniejszym momentem procesu legislacyjnego jest włączanie mieszkank i mieszkańców do dialogu społecznego.

1. Diagnoza i mapowanie grup odbiorców/interesariuszy

W każdym procesie musimy się zastanowić jakie mamy dane zastane, jaki jest nasz plan na dialog z mieszkańcami. Kluczem do sukcesu jest analiza grup społecznych, do których chcemy dotrzeć. Jeśli przykładowo gmina chce stworzyć i uchwalić plan miejscowy dla danego obszaru powinna dotrzeć do mieszkańców tego terenu, porozmawiać z liderami społecznymi, organizacjami pozarządowymi i ruchami nieformalnymi, urzędnikami, przedsiębiorcami. Zastanowić się jakie grupy dodatkowo trzeba zaprosić do dialogu: osoby z niepełnosprawnościami, służby, dziennikarzy?

Na tym etapie planowania konsultacji należy pomyśleć o etapach konsultacji i czasie realizacji zadania. Zbyt krótki proces może zablokować wypowiedzi ważnych dla nas interesariuszy.

2. Skuteczne informowanie

Konieczne jest zapewnienie transparentnego i dostępnego źródła informacji dla mieszkańców na temat projektów aktów prawnych i planów ich wdrażania. Informacje powinny być tworzone w ramach języka prostego do zrozumienia dla mieszkańców i w świetle ustawy o dostępności.

Można to zrobić poprzez umieszczenie informacji na stronie internetowej miasta/gminy, wydawanie biuletynów informacyjnych lub organizowanie spotkań z mieszkańcami. Warto skorzystać z takich metod, które są przyjęte w danej miejscowości, przykładem mogą być media społecznościowe, lokalne radio, czy ogłoszenia parafialne.

To dobry moment na wyjaśnienie procesu decyzyjnego w sposób jasny i czytelny, aby mieszkańcy mogli zrozumieć, w jaki sposób ich opinie mogą wpłynąć na wynik procesu legislacyjnego.

3. Etap zasięgnięcia opinii

Jest to najważniejszy etap procesu konsultacyjnego, czyli proces zbierania opinii i uwag. Szczególnie ważna jest możliwość dyskusji nad wstępnymi założeniami dokumentu np. planistycznego, który umożliwia zapoznanie się wszystkim zainteresowanym z wielością perspektyw, potrzeb i często sprzecznych interesów. W przypadku planowania przestrzennego jedną z zalecanych metod jest spacer badawczy.

Jest to terenowa metoda badawcza służąca zgłębianiu przestrzeni i analizy konkretnych miejsc oraz elementów wymagających interwencji. Jej skutkiem jest dzielenie się spostrzeżeniami uczestników. Spacer badawczy prowadzimy, aby dowiedzieć się, jak lepiej dostosować dany teren do potrzeb obecnych i przyszłych użytkowników. Spacer jest moderowany i realizowany na podstawie wcześniej przygotowanego scenariusza. Uczestnicy dzielą się uwagami i pomysłami, które ankietarzy zapisują w kwestionariuszach. W trakcie spaceru zbierana jest dokumentacja fotograficzna.

W przypadku planowania przestrzeni dodatkowe działania na I etapie konsultacji włączających mieszkańców, pozwalają rozszerzyć diagnozę problemów, stworzyć projekt dokumentu odpowiadający na potrzeby użytkowników i interesariuszy danej przestrzeni,

Wprowadzenie partycypacyjnych metod pracy z mieszkańcami, takich jak warsztaty, spotkania konsultacyjne, kawiarnie obywatelskie, konsultacje online pozwoli na uzyskanie informacji od mieszkańców na temat projektów ustaw i planów działań.

Jakie metody konsultacji stosować? Te, które są dostosowane do grup odbiorców. Z moich doświadczeń wiem, że na etapie diagnostycznym i analizy SWOT, dobrze jest zastosować metodę World Café, a na etapie pracy strategicznej np. warsztaty przyszłościowe.

Innymi przykładami metod mogą być: panel ekspercki, konferencja, dyskusja publiczna. Na stronie internetowej partycypacjapubliczna.pl znajdują Państwo więcej metod i technik konsultacji społecznych, które można dopasować do realiów gminy. Ważne, aby warsztaty prowadził niezależny moderator/moderatorka, to zwiększa zaufanie osób uczestniczących w procesie. Szczególnie w działaniach niosących ze sobą możliwość konfliktu.

4. Informacja zwrotna i raport z konsultacji

W każdym procesie konsultacji społecznych należy odpowiedzieć na wszystkie uwagi i opinie interesariuszy. Przyjąć je, odrzucić lub przyjąć częściowo. Ważnym tematem jest poinformowanie, dlaczego dana uwaga czy wniosek został przyjęty lub odrzucony.

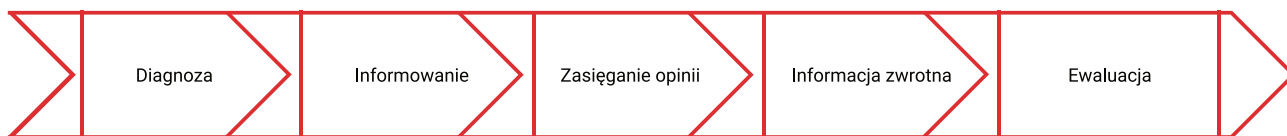
5. Podejmowanie decyzji w oparciu o konsultacje społeczne

Decyzje powinny być podejmowane w oparciu o wyniki konsultacji społecznych przez gospodarza konsultacji społecznych, np. gminę.

Przeprowadzenie procesów legislacyjnych w sposób partycypacyjny i włączający interesariuszy wymaga czasu i zaangażowania ze strony władz lokalnych, ale może przyczynić się do zwiększenia zaangażowania i poczucia wpływu mieszkańców na procesy decyzyjne.

Jednak najważniejsze w tym procesie są zasady konsultacji społecznych bazujące na dobru wspólnym, szerokim informowaniu, bazowaniu na wypracowanych mieszkańcami rozwiązaniach.

Etapy konsultacji społecznych

Łukasz Broniszewski - działacz społeczny, filozof i marketingowiec. Ekspert ds. partycypacji obywatelskiej i organizacji społecznych. Prezes Fundacji Stabilo, członek Komitetu Monitorującego Program Operacyjny Cyfrowa Polska i innych ciał dialogu. Koordynator badań społecznych i projektów, certyfikowany trener Stowarzyszenia Trenerskiego Organizacji Pozarządowych. Autor publikacji, m.in. Planowanie przestrzenne dla każdego, Partycypacja w Planowaniu.

WSPÓLNIE
TWÓRZMY
ONLINE

STOWARZYSZENIE
ESWIP ORGANIZACJA
PÓTYKI PUBLICZNEGO

pozarządowiec
pismo społeczników Warmii i Mazur

www.pozarzadowiec.eswip.pl